

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Demendecki

SSN Marek Dobrowolski

w sprawie ze skargi M. J.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie
o sygn. I ACz 259/22,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 7 grudnia 2022 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

M. J. (dalej także: „Skarżący” oraz „powód”), działając
przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł do Sądu Najwyższego skargę
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie
o sygn. akt I ACz 259/22. Skarżący wniósł o stwierdzenie przewlekłości
postępowania oraz zasądzenie od organu na rzecz strony kwoty 6000 zł tytułem
przewlekłości postępowania oraz kosztów zastępstwa prawnego w niniejszym
postępowaniu i kosztów skargi w przypadku ich poniesienia.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że wbrew twierdzeniom Sądu
Apelacyjnego, przysługuje mu zażalenie na postanowienie w przedmiocie
zwolnienia od kosztów sądowych.

Sąd Najwyższy ustalił następujący stan faktyczny.

M. J. pozwem z 16 kwietnia 2021 r. przeciwko [...] Ltd z siedzibą w D. złożonym do Sądu Okręgowego w Katowicach wniósł o ochronę dóbr osobistych oraz zapłatę zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. II C 471/21. Zarządzeniem z 26 kwietnia 2021 r. powód został wezwany do uzupełnienia braków formalnych pozwu poprzez uiszczenie wpisu w terminie tygodnia od dnia odebrania wezwania. Powód w zakreślonym terminie wniósł o zwolnienie od kosztów sądowych. Powód został wezwany do nadesłania dokumentów potwierdzających informacje zawarte w oświadczeniu o dochodach. Postanowieniem z 24 sierpnia 2021 r. referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w Katowicach zwolnił powoda od kosztów sądowych częściowo, to jest od opłaty od pozwu powyżej kwoty 3000 zł i oddalił wniosek w pozostałym zakresie. Powód wniósł o uzasadnienie powyższego postanowienia, a następnie złożył na nie zażalenie. Postanowieniem z 5 listopada 2021 r., II C 471/21 Sąd Okręgowy w Katowicach utrzymał w mocy orzeczenie referendarza sądowego z 24 sierpnia 2021 r. Powód wniósł o uzasadnienie postanowienia. Zarządzeniem z 3 stycznia 2022 r. pozew został zwrócony. Odpis zarządzenia z pouczeniem o zażaleniu wraz z uzasadnieniem postanowienia z 5 listopada 2021 r. został doręczony powodowi 12 stycznia 2022 r. Powód wniósł o uzasadnienie zarządzenia o zwrocie pozwu. Postanowieniem z 27 stycznia 2022 r., II C 471/21 referendarz sądowy w Sądzie Okręgowym w Katowicach odrzucił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych, jako ponowny. Powód został wezwany do uiszczenia opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia zarządzenia o zwrocie pozwu. Powód wniósł o uzasadnienie postanowienia o odrzuceniu ponownego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz uiszczył opłatę od tego wniosku. Postanowieniem z 20 kwietnia 2022 r. referendarz sądowy odmówił sporządzenia uzasadnienia, bowiem postanowienie o odrzuceniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie art. 107 ust. 2 zd. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie podlega zaskarżeniu, zatem z mocy prawa, postanowienia tego się nie uzasadnia. W uzasadnieniu zarządzenia z 3 stycznia 2022 r. wskazano, że powód został wezwany do uiszczenia opłaty od pozwu w terminie tygodnia

od odebrania wezwania, pod rygorem zwrotu pozwu. W ustawowym terminie powód nie uiścił opłaty, wobec czego zarządzono zwrot pozwu.

Powód wniósł o uzasadnienie postanowienia z 20 kwietnia 2022 r. wraz z wnioskiem o zwolnienie od opłaty. Referendarz sądowy sporządził uzasadnienie postanowienia z 20 kwietnia 2022 r., które zostało doręczone powodowi 20 czerwca 2022 r.

Pismem z 13 czerwca 2022 r. powód wniósł zażalenie na postanowienie z 3 stycznia 2022 r., zaskarżając je w całości. Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania. Powód wniósł także o wyłączenie od orzekania w sprawie sędziego. Wniosek został oddalony. Powód wniósł o uzasadnienie postanowienia o oddaleniu wniosku o wyłączenie wraz z wnioskiem o zwolnienie od opłaty od tego wniosku.

Postanowieniem z 28 lipca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił wniosek powoda o zwolnienie od opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 11 lipca 2022 r. i doręczenie odpisu postanowienia z uzasadnieniem. Powód wniósł o uzasadnienie powyższego postanowienia. Postanowieniem z 26 sierpnia 2022 r., I ACz 259/22 Sąd Apelacyjny w Katowicach odrzucił wniosek powoda o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 28 lipca 2022 r., gdyż nie przysługuje od niego zażalenie, zatem nie podlega ono uzasadnieniu, oraz odrzucił wniosek powoda o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 11 lipca 2022 r., jako nieopłacony. Zarządzeniem z 31 sierpnia 2022 r. powód został wezwany do uiszczenia brakującej części opłaty od zażalenia na zarządzenie z 3 stycznia 2022 r o zwrocie pozwu w kwocie 18 152 zł w terminie tygodniowym.

Powód wniósł o sporządzenie pisemnego uzasadnienia postanowienia z 26 sierpnia 2022 r. wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych.

Postanowieniem z 28 września 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach odrzucił wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy SA J. P.. Postanowieniem z 29 września 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach zwolnił powoda od kosztów sądowych, tj. opłaty od zażalenia powyżej kwoty 100,00 zł. Postanowieniem z 29 września 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił zażalenie powoda na

zarządzenie z 3 stycznia 2022 r., II C 471/21. Powód wniósł o uzasadnienie powyższych postanowień. Zarządzeniem z 24 października 2022 r. powód został wezwany do uzupełnienia braków formalnych wniosku oraz uiszczenia opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia. Powód wniósł o zwolnienie od opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia. Postanowieniem z 21 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach zwolnił powoda od kosztów sądowych, tj. opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 29 września 2022 r. oraz odrzucił wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 29 września 2022 r. w przedmiocie zwolnienia od opłaty od zażalenia, gdyż od tego postanowienia nie przysługuje zażalenie, zatem nie podlega ono uzasadnieniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jako niedopuszczalna, podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 5 ust. 1 u.s.p.p. skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy nastąpiła przewlekłość postępowania wnosi się w toku postępowania w sprawie. W orzecznictwie przyjmuje się, że skarga na przewlekłość postępowania może być wniesiona jedynie do prawomocnego zakończenia postępowania co do istoty sprawy, a skarga wniesiona później jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 27 lipca 2005 r., III SPP 127/05; z 19 stycznia 2006 r. III SPP 162/05).

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 28 marca 2013 r., III SPZP 1/13, stwierdził, że w postępowaniu ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki ocenie pod kątem przewlekłości podlegają zarzuty skarżącego odnoszące się

do przebiegu postępowania, od jego wszczęcia do prawomocnego zakończenia, niezależnie od tego, na jakim etapie postępowania skarga została wniesiona. W konsekwencji zatem, za niedopuszczalną należy uznać skargę mającą za przedmiot zażalenie na odrzucenie skargi na przewlekłość postępowania sądowego, czy też postępowanie incydentalne o doręczenie odpisu prawomocnego orzeczenia wraz z uzasadnieniem.

Jak wynika z powyższego, skarga na przewlekłość postępowania, będąca instrumentem mającym na celu stwierdzenie, czy doszło do uchybień w niezwłocznym rozpoznawaniu sprawy, jest dopuszczalna jedynie w toku postępowania w sprawie – do momentu jego prawomocnego zakończenia. W konsekwencji należy stwierdzić, że niedopuszczalne jest wniesienie skargi na przewlekłość postępowania po jego zakończeniu.

Z akt sprawy wynika, że powód nie wniósł skutecznie pozwu przeciwko [...] Ltd, a postępowanie przed Sądem Okręgowym zakończyło się zwrotem pozwu (zarządzenie z 3 stycznia 2022 r.). Orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Katowicach nie dotyczą postępowania co do istoty sprawy, lecz stanowią rozstrzygnięcie kolejnych zażeń wnoszonych przez skarżącego na postanowienia tego Sądu. Ustawa nie przewiduje natomiast skargi na przewlekłość postępowania incydentalnego.

Zgodnie z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek skargi sąd stosuje odpowiednio przepisy o postępowaniu zażaleniowym obowiązujące w postępowaniu, którego skarga dotyczy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 5 ust. 1 i art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p., skargę M. J., jako niedopuszczalną odrzucił.